

СЕРІЯ КЛАСИКА

РОЗМАЛЬОВАНА
ВУАЛЬ

THE
PAINTED
VEIL

William Somerset Maugham

СЕРІЯ КЛАСИКА

ВІЛЬЯМ СОМЕРСЕТ МОЕМ

РОЗМАЛЬОВАНА
ВУАЛЬ

З англійської переклала Любов Пилаєва

Київ
BOOKSHEF
2023

«...розмальована завіса, яку ті,
хто живе, величають Життям»

Вона здригнулася, зойкнула сполохано.

— Що трапилося? — спитав він.

Попри морок у кімнаті з наглухо зачиненими віконницями він розгледів, що її обличчя перекосив вираз невітського жаху.

— Щойно хтось порухав ручкою на дверях.

— Облиш, серденько, то, мабуть, ама*. Або хтось зі слуг.

— Вони ніколи не приходять о такій порі. Знають, що після другого сніданку я завжди спочиваю.

— Хто ж іще то міг би бути?

— Волтер, — прошепотіла вона тремтячими губами й наставила вказівний палець на його черевики.

Він зірвався на ноги, спробував узутти їх, проте через нервозність, що передалася від неї, руки втратили проворність, та й черевики були тіснуваті. Затаюючи нетерпеливе зітхання, вона простягла йому ріжок для взуття. Швидким вправним рухом накинула кімоно і босоніж прослизнула до туалетного столика. Ухопила гребінь і встигла привести до ладу розпатлане коротко стрижене волосся, перш ніж він зашнурував другого черевика. Подала йому пальто.

— Як мені вийти?

— Ліпше зачекай хвильку. Я визирну, чи там усе спокійно.

— Це не міг бути Волтер. Його від лабораторії і за вуха не відтягнеш, він іде звідти не раніше п'ятої.

— Хто тоді?

Вони не змовляючись перейшли на шепіт. Вона тремтіла мов осичина на вітрі. Йому спало на думку, що за критичних обставин вона здатна втратити голову, і в ньому зненацька закипіла лють.

* Ама — покоївка у країнах Сходу. — Тут і далі — прим. пер.

Якщо існувала небезпека, що їх можуть заскочити, то якого біса вона запевняла, що жодного ризику немає? Вона затамувала віддих і судомно вчепилася йому в плече. Він простежив за її поглядом. Вони стояли обличчям до скляних дверей, що виходили на веранду. Їх щільно затуляли віконниці, надійно з'єднані між собою зсередини шпінгалетами. Обоє злякано завмерли: біла порцелянова ручка на стулці дверей повільно поверталася донизу. З веранди не долинали жодних кроків, там ніхто не ходив, наче ніхто й не стояв. Тож спостерігати за тим безшумним рухом було моторошно. Минула хвилина — ні звуку. А затим, немовби підкоряючись якійсь надприродній силі, у той самий містичний жаско-німотний спосіб почала повертатися біла порцелянова ручка другої стулки. Нудотне відчуття страху підкотило Кітті до горла. Нерви здали, і вона мимохіть відкрила рота, готова закричати, проте він, постерігши це, поспішно затулив їй губи долонею, і крик завмер у нього поміж пальців.

Безмовна тиша. Вона безпорадно притулилася до нього, коліна в неї дрібно тряслися. Він переполошився, що вона знепритомніє. Насупивши брови і стиснувши зуби, підхопив її на руки й відніс на ліжко. Усадовив, підмостивши подушки під крижі. Вона побіліла як стіна, та й у нього обличчя так зблідло, що це було помітно навіть попри густу засмагу. Він застигло стояв поряд із нею, уп'явши очі в порцелянову ручку, мов загіпнотизований. Обоє мовчали. Зрештою він побачив, що вона плаче.

— Заради Бога, припини рюмсати, — роздратовано просичав він упівголоса. — Якщо ми попалися, то вже попалися. Єдине, що тут можна вдіяти, — набратися зухвалості все заперечувати.

Вона засовалася на ліжку, шукаючи носову хустинку. Він подав їй ридикюль.

— Де твій топі*?

* Топі — тропічний шолом від сонця й дощу.

— Залишив унизу.

— О Господи! Нам кінець!

— Знову ти за рибу гроші! Кажу ж тобі, мусиш опанувати себе. Ставлю сто до одного, що це не Волтер. З якого дива його принесло би додому о такій порі? Адже він ніколи не приходиться посеред дня, хіба не так?

— Ніколи.

— Отож-бо й воно. Голову дам собі стяти, що то ама навідувалася.

Кітті окинула його ласкавим поглядом, на обличчї промайнула тїнь усмішки. Його глибокий оксамитовий баритон обволікав теплом її душу, заспокоював і підбадьорював. Вона взяла його руку, пристрасно стисла її. Він дав їй кілька хвилин зібратися з силами, потім сказав:

— Послухай, ми не можемо сидіти тут вічно. Як ти? Тобі ліпше? Може, вийдеш на веранду, розвідаєш обстановку?

— Не думаю, що здатна зараз триматися на ногах.

— Маєш тут бренді?

Кітті заперечливо похитала головою. Він на мить спохмурнів, відчуваючи, що йому уривається терпець. Не знав, що вдіяти, і це дратувало найдужче. Несподівано вона ще сильніше вчепилася в його руку.

— А що, як там, на веранді, чатує він?

Він змусив себе скласти губи в усмішку. Коли заговорив, голос його знову звучав шляхетно, переконливо і м'яко. Як завжди. Так, він цілком усвідомлював владну силу свого голосу і не пропускав нагоди скористатися нею.

— Малоймовірно. Наберися хоч трішки відваги, Кітті, припини труситися мов заєць і спробуй мислити логічно: як можливо, щоби то був твій чоловік? Якби він таки прийшов, угледів у передпокої чужий топі, піднявся нагору і виявив, що твоя спальня на замку, неодмінно зчинив би скандал. Явно приходив хтось зі слуг. Лише китайці уміють повертати ручки так безшумно.

Його аргументи дещо пригамували її неспокій, вселили надію, що все обійдеться переляком.

— Якщо навіть то була всього лише ама, ситуація не з приємних.

— Із нею можна домовитися, а якби раптом почала комизитися, нажену на неї страху. Не скажу, що посада урядовця дає купу переваг, проте знайду важелі, щоб натиснути на неї.

Мабуть, він таки має рацію. Вона підвелася, простягнула до нього руки, він ніжно стиснув їх у своїх долонях і поцілував її в губи. Від екстазу, як від болю, їй на мить перехопило дух. Вона обожнювала його. Він розімкнув руки, і вона попрямувала до дверей. Відсунула шпінгалет, прочинила стулку і визирнула. Ні душі. Ніг не чуючи під собою, птахою випурхнула на веранду, зазирнула до гардеробної кімнати чоловіка, потім до свого будуара. Усюди порожньо. Вона повернулася до спальні й кивком голови підізває його до дверей.

— Нікого.

— Гадаю, вся ця придибенція була просто оптичною ілюзією.

— Не смійся наді мною. Я перестрашилася до смерті. Заходь до будуара і посидь там, зачекай на мене. Я одягну панчохи й узуюся.

II

Він зробив, як вона звеліла. За п'ять хвилин і вона зайшла до будуара. Він куриє сигарету.

— То що, тепер я можу випити брендї з содовою?

— О, так, звісно, зараз подзвоню.

— Судячи з того, як склалися обставини, і *тобі* теж не завадило би ковтнути чогось міценького.

Вони мовчки дочекалися приходу боя*. Вона наказала принести випивку. Тоді попросила:

* Бой — слуга-губілець (від *англ.* boy — хлопець).

— Зателефонуй до лабораторії, спитай, чи там Волтер. Твого голосу вони не знають.

Він узяв із її рук слухавку, назвав номер. Попросив до телефона доктора Фейна.

За кілька секунд поклав слухавку на важіль і повідомив:

— Пішов звідти перед другим сніданком. Запитай боя, чи приходив він додому.

— Не смію. Видаватиметься дивним, якщо таки приходив, а я його не бачила.

Бой приніс тацю з напоями. Таунсенд сам налив собі склянку. Коли запропонував випити і їй, вона заперечливо похитала головою.

— Що робитимемо, якщо то був Волтер? — спитала натомість.

— Можливо, він не надто перейматиметься, поблажливо поставиться до твого прогріха?

— Волтер?

У її тоні звучали нотки непевності й сумніву.

— Мене завше дивувала його сором'язливість. Знаєш, є такий тип чоловіків, які терпіти не можуть скандальні сцени. Так от, він із них, як на мене. Йому вистане кебети зрозуміти, що здійсмати галас не в його інтересах. Я ні на секунду не допускаю, що то був Волтер, одначе, якщо навіть так, думаю, він не чинитиме нічого тобі й собі на прикрість. Просто проігнорує цей факт.

Вона замислилася на хвилину.

— Він безмежно закоханий у мене.

— Ну, що ж, то ліпше. Тобі легше буде викрутитися, заговорити йому зуби.

Він обдарував її тією чарівливою усмішкою, яку вона завжди вважала неперевершеною.

Та усмішка була до нестями повільна, тягуча, вона зароджувалася в його ясних блакитних очах, освітлювала мужнє обличчя і мандрувала до виразно окресленого рота, оголюючи рівні дрібні білі зуби.

Надзвичайно чуттєва посмішка, від якої тануло серце і все її єство.

— Хай йому пек! Мені однаково, — майже безжурно кинула вона. — Воно того вартувало.

— То моя провина.

— А й справді, чому ти прийшов? Я неабияк здивувалася, побачивши тебе у дверях.

— Пробач, не дав ради побороти спокусу. Не витримав. Ноги самі принесли до тебе.

— О, милий!

Вона нахилилася до нього, її темні блискучі очі, племіючі пристрастю, вдивлялися в його очі, губи квіткою розкрилися в бажанні. Він обвив її стан сильними руками, і вона зі солодким зітханням віддалася під їхній прихисток.

— Ти ж знаєш, що завжди можеш покластися на мене, — сказав він самовдоволено.

— Я безмірно щаслива з тобою. Ще якби знаття, що здатна і тебе зробити щасливим. Нічого більше не просила би в Бога.

— І вже не боїшся, переляк минувся?

— Я ненавиджу Волтера, — відповіла вона.

Він не знав, як відреагувати на таку відвертість, тож лише поцілував її. Із задоволенням відчув ніжну шовковистість шкіри її обличчя.

Одначе тут же підняв її руку, на якій виблискував крихітний золотий годинник, до очей і позирнув на циферблат.

— Знаєш, що я тепер маю робити?

— Стрілою нестися на роботу? — всміхнулася вона.

Він кивнув. Вона пригорнулася до нього ближче, лише на мить. Відчувши, що йому нетерпеливиться йти, відсторонилася.

— Ганьба — так занедбувати державну роботу. Не барися. Іди негайно.

Та він не йшов — ніколи не міг устояти перед спокусою пококетувати.

— Видається мені, мадам, ви до біса поспішаєте позбутися мене, — грайливо мовив він.

— О, ти добре знаєш, як я не люблю відпускати тебе від себе.

Вона сказала це тихо, переконливо і серйозно. Потішений її відповіддю, він усміхнувся.

— Не забивай свою гарненьку голівку нашим таємничим гостем. Певен, то була ама. Утім, якби з того візиту раптом виникли будь-які сімейні неприємності, гарантую, я витягну тебе з напасті.

— Маєш багатий досвід у таких оборудках?

Він широко всміхнувся.

— Наразі ні. Проте похвалюся: недурно маю голову на в'язах. Знаюся на дечому.

III

Вона вийшла на веранду і стежила, як він покидає обійстя. Біля воріт обернувся, помахав їй рукою і пішов далі. Вона дивилася йому вслід, і серце її тріпотіло від захвату. Сорок один рік, а яка постава, яка легка і пружна хода! Зі спини її коханий скидався на юнака.

Веранда потопала в тіні, тож вона не поспішала повертатися в дім. Постояла, ліниво роззираючись довкола, розніжена і знеможена любов'ю. Їхній будинок стояв у Радісній долині, на схилі пагорба, бо замешкати на престижнішій і, відповідно, дорожчій Вершині не давали статки. Її розсіяний погляд не зачепився ні за сліпучу лазур моря, ні за метушливих вантажників, які снували палубами численних кораблів, що стояли в гавані.

Вона заглибилася в роздуми про свого коханця.

Звісно, дурістю було поводитися так, як вони повелися нині, проте як вона може зберігати розсудливість, коли він так пристрасно хоче її? Двічі чи тричі він уже навідувався до неї після другого сніданку, коли все

довкруги плавиться від спеки і нікому навіть на думку не спаде витикати носа з дому. Бої теж не бачили, як він заходив і виходив. У Чин-Єні* влаштувати такі зустрічі було вкрай складно. Вона ненавиділа китайську частину міста і щоразу, входячи до брудного будиночка в глухому провулку поблизу Вікторія-роуд, де зазвичай відбувалися їхні таємні побачення, неабияк нервувала. Будинок належав гендлярю-антикварові. У його крамниці на нижньому поверсі завше товпилися китайці, які непривітно косилися на неї, свердлили несхвальними поглядами спину. Вона терпіти не могла улесливу посмішку стариганя-господаря, яку він натягав на зморшкувате обличчя, проводжаючи її через усю крамницю до комори, звідки нагору вели темні сходи. Від вигляду кімнати, куди він заводив Кітті, неохайної, задушливої, з великим дерев'яним ліжком біля стіни, її спиною пробігав дроз.

— Як тут убого і брудно, чи не так? — чи то констатувала, чи то спитала вона Чарлі, коли вперше зустрілася там із ним.

— Було. До того, як ти увійшла, — відповів тоді він.

То була чиста правда. Щойно він обійняв її, вона про все забула.

О, як жахливо, що вона не вільна, що вони обоє не вільні! Їй категорично не подобалася його дружина. Блукаючі думки Кітті на мить зосередилися на персоні Дороті Таунсенд. Як же бідоласі не пощастило навіть із тим, як її назвали батьки — Дороті! Таке застаріле ім'я додає жінці з десятків років, а то й більше. Їй щонайменше тридцять вісім. Але про неї Чарлі ніколи не говорить. До неї йому байдуже. Звісно, він не кохає її; вона набри-

* Чин-Єн — вигадана назва британської колонії; в оригіналі місцем дії був Гонконг, проте, щоб уникнути судової тяганини, автор перейменував його після того, як тодішній помічник колоніального секретаря в Гонконзі А. Дж. М. Флетчер пригрозив йому судовим позовом про наклеп.

для йому до смерті. Проте він джентльмен. Кітті лагідно всміхнулася своїм думкам: як це схоже на нього, дурненького поборника архаїчних упереджень; вважає прийнятним зраджувати дружині, одначе не допускає, щоб із його губ зірвалося бодай одне слово, яке порочило би її добропорядний образ. Вона доволі висока жінка, вища за Кітті, не огрядна і не худа, з пишною гривною темно-русявого волосся; явно ніколи не вирізнялася особливою вродою, хіба тільки миловидністю юності, можливо, колись приваблювала погляди чоловіків; риси обличчя — доволі правильні, проте звичайнісінькі, нічого примітного; від блакитних очей віє холодом. Шкіра так собі, двічі не глянеш, щоки бліді, без рум'янцю. І вдягається вона... ну, як і належить одягатися за її статусом дружини помічника колоніального секретаря у Чин-Єні. Кітті посміхнулася і знизала плечима.

Ніхто, зрозуміло, не взявся би заперечувати очевидного — голос у Дороті Таунсенд приємний. І вона чудова мати. Чарлі вічно про це торочить. Іще вона з тих жінок, яких матінка Кітті називає «шляхтянками». Попри те, Кітті недолюблювала її. Їй не до вподоби була невимущена манера Дороті триматися в товаристві; до живого дошкуляла підкреслена ввічливість, із якою ця матрона ставилася до неї, коли їх запрошували до Таунсендів на чай чи званий обід: шкірою відчуваєш, що ти для неї — бублик без палички, нічого цікавого в тобі не бачать. Ну і грець із нею. Кітті припускала, що Дороті не переймається ніким, окрім свого потомства — двох синів, які вчилися у школі в Англії, й молодшенького, шестилітки, якого вона збиралася теж відвезти на батьківщину наступного року. Її обличчя було маскою. Вона всміхалася і приємним, гречним тоном говорила рівно ті речі, які від неї очікували почути. І, попри всю свою позірну сердечність, тримала людей на певній віддалі. Одначе мала в Колонії кількох близьких приятельок, які дружно захоплювалися нею, співали їй дифірамби. Принаймні,

публічно. Серце Кітті шпигонула мимолітна думка: а що, як місіс Таунсенд вважає її дещо вульгарною? Чи простачкою? Кров кинулася їй до обличчя. А, зрештою, хто вона така, ця Дороті, щоби гнути кирпу? Щоправда, батько її був губернатором Колонії. Годі й казати, це було дуже почесно, поки він перебував при владі. Усі підводяться, коли заходиш до зали чи іншого приміщення, чоловіки на вулиці знімають капелюхи і кланяються, коли проїжджаєш повз у службовому автомобілі. Але... Так, дороженька, тут є велике «але». Варто губернатору Колонії піти у відставку, і він перетворюється на ніщо, на той самий бублик без палички. Нині батько Дороті Таунсенд живе на голу пенсію (не пошикуєш), скромно мешкає в маленькому будиночку на Ерлс-Корт у Лондоні. Не факт, приміром, що матінка Кітті прийняла би запрошення Дороті завітати в гості, якби та її запросила. Найімовірніше, сказала би: «Не бажаю дивитися на те збіговисько жахливих зануд». Адже батечко Кітті, Бернард Гарстін, — королівський адвокат, якого не сьогодні-завтра призначать суддею. І мешкають батьки не аби-де, а в Південному Кенсингтоні*.

N

Приїхавши після весілля до Чин-Єну, Кітті з обуренням і досадою виявила, що її соціальне становище тутешня громада визначає за фахом чоловіка. Звісно, її приймали з розпростертими обіймами, ставилися дуже приязно, і впродовж перших двох-трьох місяців вони майже щовечора бували в гостях і веселилися на вечірках. Коли

* Південний Кенсингтон — південна частина престижного району Лондона, яку відразу після проведення першої всесвітньої виставки 1851 р. за ініціативою принца Альберта перетворили на музейне містечко Альбертополь. У минулому цей район був особистим королівським володінням.

їх запросили на званий обід до резиденції губернатора, той сам повів її до столу, мов наречену. Та ба, доволі скоро вона збагнула, що в іпостасі дружини урядового бактеріолога її суспільна значущість, на думку товариства, невисока. Кітті не на жарт розлютилася.

— Якийсь абсурд, — заявила вона чоловікові. — Та нікого з цих нікчем удома в Англії на поріг пристойного дому не пустили б. Моїй матінці навіть у кошмарному сні не привиділося б запросити їх до нас на обід.

— То не зважай на них, — відповів він. — Не бачу сенсу перейматися тим, що не має жодного значення.

— Згідна, не має. Така ница поведінка лише підкреслює їхнє глупство. Просто мені смішно стає, коли згадую, які люди бували в нас у домі в Лондоні, й бачу, що ці чваньки сприймають нас як плебеїв. Тьху.

— В очах великосвітського товариства науковець — фігура неіснуюча, — іронічно всміхнувся Волтер.

Тепер Кітті це знала. На жаль, не знала тоді, коли виходила за нього заміж.

— Не можу сказати, що підскакую від радості, коли на званому обіді мене садять за столом поряд із агентом пароплавної компанії, — мовила вона і розсміялася, щоби її слова не видалися чоловікові снобістськими.

Можливо, він відчув у вдаваній грайливості її тону нотки докору, бо взяв дружину за руку і ніжно стиснув її пальці.

— Мені страшенно шкода, Кітті, дороженька, одначе, гадаю, не варто тобі розмінюватися на дрібниці, засмучуватися через цю марноту марнот.

— Пхе, я і не думала засмучуватися.

V

Не міг того дня з доброго дива приходити додому Волтер. То мусив бути хтось зі слуг, а їх, зрештою, можна не брати до уваги. Слуги-китайці однаково знають все, що відбу-

вається в домі. Утім, варто віддати їм належне, уміють тримати язика за зубами.

Коли Кітті згадувала, як повільно поверталася порцелянова ручка на дверях, її серце прискорювало стукіт. Не слід їм надалі так ризикувати. Ліпше вже влаштувати побачення у бридкій крамниці антиквара. Як хтось і побачить, що вона туди заходить, нічого не запідозрить, а всередині вони, тим паче, перебуватимуть у цілковитій безпеці. Власник крамниці знає, яку посаду обіймає Чарлі, а він не такий йолоп, щоби псувати стосунки із самим помічником колоніального секретаря. Господи, чого вона дошукується, прокручуючи в голові міради тривожних думок? Хіба це насправді важливо? Головне — Чарлі кохає її до нестями.

Востаннє кинувши розсіяний погляд на долину, що безмовно розкинулася під ногами, Кітті повернулася до будуара. Уляглася на диван і потягнулася за сигаретою. Їй у око впав складений учетверо клаптик паперу, що лежав на книжці. Вона розгорнула його. Цидулку писали явно поспіхом, олівцем — мабуть, нічого іншого під рукою не було.

Дороженька Кітті,

Ось книга, яку Ви хотіли прочитати. Я саме збиралася надіслати її Вам, аж дорогою стріла доктора Фейна, і він сказав, що власноручно передасть її Вам, бо проходитьиме повз ваш будинок.

В. Г.

Вона подзвонила у дзвіночок, і коли прийшов бой, спитала, хто і коли приніс до її будуара книжку.

— Господар приносить її, міссі. Після другий сніданок, — відповів слуга.

Отже, то приходив Волтер. Вона одразу зателефонувала до канцелярії колоніального секретаря і попросила

покликати Чарлі. Похапцем розповіла йому те, про що тільки-но дізналася.

На тому кінці дроту зависла обтяжлива тиша.

— Що мені робити? — не витримала вона.

— Я на важливій нараді. На жаль, зараз говорити з вами не можу. Моя порада — не метушитися й не робити зайвих рухів.

Чарлі поклав слухавку. Кітті зрозуміла, що він у кабінеті не сам, і досадливо поморщилася: постійно в нього якісь справи.

Рвучко сіла за стіл, опустила голову, обхопила обличчя долонями і спробувала тверезо, без емоцій обміркувати ситуацію. Звісно, Волтер міг просто подумати, що вона спить. А те, що замкнулася в спальні, і пояснювати не треба. Тут нічого дивного немає, у дам нерідко всілякі примхи бувають, іноді ще й страхи на них нападають. Вона спробувала згадати, чи розмовляли вони з Чарлі. Якщо й розмовляли, то, далекі, неголосно. От тільки той топі. Аж бісить, як можна бути таким бовдуром, щоб залишити його внизу? Утім марно звалювати вину на Чарлі, то було цілком природно, і, нема чого й казати, Волтер не помітив чужого шолома в передпокої. Він, імовірно, дуже поспішав на якусь ділову зустріч і забіг додому лише затим, щоби віддати їй книжку й записку, бо йому все одно було по дорозі. Лише дивно, що він пробував ручки геть усіх дверей — і вхідних до спальні, і скляних із веранди. Коли він вирішив би, що вона спить, то навряд чи став би тривожити її сон. Дурепа, як могла вона так схибити?!

Кітті стрепенулася і, як завше при думці про Чарлі, знову відчула в серці солодкий щем. Так, воно того варте. Він пообіцяв, що захистить її, виручить із біди, а в найгіршому випадку... ну, що ж, так тому й бути. Що написано на роду, того не об'їдеш і на льоду. Нехай Волтер здіймає бучу, як йому припече. У неї є Чарлі; чого ще бажати закоханій жінці? Може, і на добро вийде,

якщо він справді дізнався про їхній роман. Вона ніколи не мала ніжних почуттів до Волтера, а відтоді як покохала Чарлі Таунсенда, її, тим паче, дедалі дужче дратувала і обтяжувала повинність відповідати на ласки чоловіка. Вона не хотіла мати з ним більше нічого спільного. Однаково довести щось він не зможе. Якщо звинуватить її в адюльтері, вона все заперечуватиме. А коли раптом справа обернеться таким боком, що заперечувати стане неможливо, ну, викладе йому всю правду в очі. Хай тоді чинить, як вважає за потрібне.

VI

Уже за перші три місяці шлюбу Кітті з усією ясністю осягнула, якої великої помилки припустилася; утім вину за це одруження поклала радше на матір, аніж на себе.

Стривожений погляд Кітті затримався на фотографічному портреті матінки, який висів на стіні будуара. Вона й сама не знала, навіщо тримала його тут, адже особливої любові до неї не відчувала. Фотографія батька теж була в будинку, проте стояла внизу, у вітальні, на фортеціано. Він тоді тільки-но став королівським адвокатом і з цієї нагоди сфотографувався в перуці й у мантії. Одначе навіть атрибути причетності до плеяди обраних не додали йому імпазантності. Він був низеньким висхлим чоловіком із утомленими очима, довгою тонкою верхньою губою, яка прикривала нижню, теж тонесеньку. Веселий фотограф попросив його надати обличчю приязного виразу, проте батько втрапив зобразити лише суворість. Саме тому місіс Гарстін, переглядаючи пробні світлини, спинила свій вибір на цьому знімку. Зазвичай через опущені куточки губ і сумні очі він видавався пригніченим, а тут, на її думку, чоловік скидався на поважного суддю. Сама вона прийшла до фотографії у вбранні, яке було на ній на церемонії представлення королівському двору, коли її чоловікові присвоїли той почесний адвокатський титул.

Мала істинно царствений вигляд у пишній оксамитовій сукні з довжелезним шлейфом, який фотограф виклав ефектними складками біля її ніг, з пір'їнами у волоссі й квітами в руці. Трималася вона неприродно прямо, мов палицю проковтнула. Для свого п'ятдесятилітнього віку була доволі моложава: худорлява і плоскогруда, з високими гострими вилицями, великим аристократичним носом і густим чорним шовковистим волоссям. Кітті підозрювала, що вона або цілком фарбує його, або, принайменше, злегка підмазує сиві волосини. Її великі карі очі ні на мить не застигали в спокої, і ця особливість у ній, мабуть, найбільше привертала увагу. Бесідуючи з нею, люди бентежилися, дивлячись у ті невгамовні очі на безпристрасному жовтуватому обличчі без єдиної зморшки. Вони ковзали тілом співрозмовника згори донизу і знизу вгору, обмацували його обличчя, блискавично перебігали на інших гостей і так само блискавично поверталися назад. Відчувалося, що вона вивчає свого візаві, моментально аналізує й оцінює його, водночас не випускаючи з уваги всього, що відбувається навколо. І складалося невідв'язливе враження, що слова, які вона при тому вимовляє, живуть окремішнім життям, не маючи нічого спільного з її думками.

VII

Місіс Ґарстін була жінка жорстока, владна, амбітна, скупа і недалека. Одна з п'яти доньок ліверпульського юриста, вона познайомилася з Бернардом Ґарстіном, коли той приїжджав до Ліверпуля на виїзну сесію суду. Він здався їй тоді перспективним молодиком, та й батько запевняв, що він далеко сягне. Одначе сподівання не справдилися. Бернард був старанний, працьовитий і здібний, проте йому бракувало волі чи то завбачливості просунути по службі. Місіс Ґарстін зневажала його за це. Утім, зрештою, дійшла до прикрого висновку, що сама може

домогтися успіху лише через чоловіка, тож поставила собі за мету загнати чоловіка на правильний шлях, що, на її думку, вів до визнання й багатства. Вона пиляла його немилосердно. Методом спроб і помилок вона впевнилася, що, коли бажаєш змусити чоловіка зробити те, що суперечить його м'якій вдачі, слід не давати йому передиху і не кийком, то дрючком бити в ціль, тоді зрештою він виснажиться і поступиться. Для себе вона теж визначила належну лінію поведінки — підтримувати дружбу лише з потрібними людьми. Вона лестила адвокатам, які могли доручити її чоловікові ведення справ, і водила товариство з їхніми дружинами. Підлабузювалася до суддів і їхніх благовірних. Культивувала знайомства з політиками, які подавали великі надії.

За двадцять п'ять років шлюбу місіс Гарстін жодного разу не запросила когось у гості через те, що людина їй просто подобалася. Періодично вона влаштовувала звані обіди. Проте честолюбство в ній завше боролось зі скнарістю. Ненавиділа витрачати гроші. Тішила себе думкою, що тямить улаштувати помпезний прийом за вдвічі меншу ціну, порівнюючи з видатками інших господинь її кола. Обіди місіс Гарстін були затягнуті в часі, продумані до найменших дрібниць, проте ощадливі. При тому їй ніколи не спливало на думку, що коли гості їдять і бесіднують, то все одно чудово розрізняють, які напої їм підливають слуги. Вона обгортала пляшку ігристого мозельського вина серветкою і уявляла, що люди мають його за шампанське.

Бернард Гарстін мав пристойну, хоч і не велику практику. Юристи, які отримали ліцензії після нього, давно обігнали його і в достатку, і в популярності. Місіс Гарстін змусила його балотуватися в парламент. Витрати на передвиборчу кампанію взяла на себе партія, однак і тут її амбіціям завадила скупість. Їй не вдалося змусити себе витратити достатньо грошей, щоби заручитися симпатіями виборців. Незліченні пожертвування

в благодійні фонди, яких очікували від Бернарда Гарстіна, як, власне, і від будь-якого іншого кандидата, щоразу виявлялися меншими, ніж слід було вкладати. Він програв вибори. Хоча місіс Гарстін дуже кортіло стати дружиною члена парламенту, невдача не зламала її. Вона мужньо витерпіла поразку. Факт балотування чоловіка звів її з низкою видатних особистостей, чим вона суттєво підвищила свій вплив і соціальне положення в суспільстві. Місіс Гарстін добре розуміла, що в палаті громад Бернард однаково нічим не відзначився б. Вона жадала його перемоги на виборах лише задля того, щоби він міг претендувати на вдячність своєї партії. А, здобувши для неї два-три додаткові мандати в парламенті, він, звісно, отримав би віддяку.

Бернард так і залишився рядовим адвокатом, а багато хто з молодших за нього колег вже отримав шовкову мантію королівського адвоката. Необхідно було, щоби він добився цього титулу, не лише через те, що без нього майже даремно сподіватися стати суддею, а хоча би заради неї: вона вважала вкрай принизливим на званому обіді входити до банкетної зали після жінок, на десяток років молодших за неї. Одначе, тиснучи на чоловіка, вона несподівано наштовхнулася на його шалений опір, від якого давно встигла відвикнути. Він побоювався, що, ставши королівським адвокатом, позбудеться роботи. Ліпше горобець у супі, аніж шпак на дубі, сказав він їй, на що вона відповіла, що це прислів'я — рятівна соломинка, за яку хапаються хіба нетямущі. Він натякнув, що його дохід може скоротитися наполовину, знаючи, що для неї це найвагомійший аргумент. Вона не бажала нічого слухати. Обзивала його боягузом. Не давала йому спокою, докоряла і напирала, аж доки він зрештою, як і завжди, поступився. Подав клопотання, яке невдовзі задовольнили. Йому присвоїли титул королівського адвоката.

Побоювання Бернарда Гарстіна справдилися. Кар'єри він не зробив, справи вів рідко. Одначе роз-

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.